

Niemen pariskunnalla takana 80 vuotta Pispala-elämää

Vain harvat muistavat Vanamonahteen uimaran, tukkitiet tai ajan, jolloin koekäytettiin uittotunnelia ja hypättiin mäkeä Tahmelan hopasta. Pispalan harjun molemmin puolin asuu kuitenkin edelleen niitä, jotka ovat seuranneet muutoksia aitiopaikalta jo useiden vuosikymmenien ajan.

Eila ja Onni Niemi ovat pitkän linjan pispalalaisia. Molemmat ovat syntyneet kaupuginosassa ja ehtineet katsella elämää jo 80 vuotta. Pariskunta aloitti yhteisen taipaleensa sotavuosina. Onni vei Eilan vihille välirauhan aikana ja perheeseen syntyi viisi poikaa.

Sodan jälkeen Onni teki töitä hevosten parissa ajaen halkoja Pispalassa. Eila puolestaan oli enimmäkseen kotona poikia hoitamassa, mutta kävi välillä töissä kodin ulkopuolella. Hevosia Niemen pariskunnalla oli itselläänkin aina 80-luvun loppupuolelle saakka.

Pyörällä Itä-Euroopassa ja suksilla Tahmelassa

Urheilu kuului olennaisena osana Onnin nuoruuteen. Kesäisin hänen lajinsa oli kilpapyöräily ja talvisin mäkihyppy.

– Kävin pyöräilyn kutsukilpailuissa muun muassa Puolassa, Jugoslaviassa ja Tshekkoslovakiassa, Onni luettelee.

Harrastus on siirtynyt perheessä isältä pojalle, sillä Onnin ja Eilan pojat ovat seuranneet isänsä jalan jälkiä ja saalistaneet itselleen suomenmestaruuksia. Tällä hetkellä perinnettä jatkavat pojanpojat.

Mäkeä Onni hyppäsi muiden Pispalan poikien tavoin harjulla olleesta hyppyristä.

– Mäki oli nimeltään Tahmelan hoppa, ja se sitoi kaikki Pispalan jätkät joka talvi, Onni sanoo.

Hän harmittelee sitä, että nykyään mäkeä ei enää ole. Parhaimmillaan Onni on hypännyt 86 metriä, joka silloisilla välineillä on kelpo suoritus.

Niemien kotitalon vieressä kulkee Pispalan valtatie, joka

Onni Niemi on Rajaportin saunan vakiokäyttäjä. Muotokuva seinällä todistaa jokaviikkoisesta harrastuksesta.

on muuttunut vuosien saatossa rauhallisesta hiekkatiestä vilkkaasti liikennöidyksi väyläksi. Niemen pariskunta on kuitenkin jatkanut rauhallista elämäänsä harjun juurella.

Hevosmelu kiusasi enemmän kuin autot

Tien meluisuudesta valitetaan paljon, mutta Eilalle ja Onnille Pispalan valtatiestä ei ole haittaa, enemmänkin päinvastoin.

– Autojen meluun on tottunut, kun on asunut tässä tien varressa niin pitkään. Enemmän meluhaittaa oli vuosikymmeniä sitten hevosista, joita vietiin aikaisin aamulla talomme ohi markkinoille, Eila muistelee.

Valtatie mahdollistaa Eilan ja Onnin kyydin palveluiden pariin, sillä kauppaja Pispalassa ei ole enää entiseen mal-

Eila Niemi nauttii Pispalassa asumisesta.

liin.

– Ennen viereisessä talossa oli kauppa, mutta ei enää. Onnikalla pääsee onneksi melkein kotiovelta asti kaupunkiin ostoksille, Niemet kertovat.

Lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset asuvat edelleen Pispalassa ja viettävät paljon aikaa Eilan ja Onnin luona, joten aika ei tule pitkäksi.

– Aika kuluu niin kivasti tässä kotosalla kun lapsetkin ovat niin lähellä. Ei tarte ajatella mitä tekis. Missään muualla emme osaisi asua, sillä täällä Pispalassa on niin hyvä olla, Niemet toteavat.

Terhi Mäkelä

Osuuskuntakahvila Rajaportille

Osuuskunta Camera Cagliostro on tehnyt uuden nurkanvaltauksen: Rajaportin saunakahvila siirtyy sen hoitoon toukokuun lopulla. Kahvilan vastavaksi hoitajaksi tulee osuuskunnan jäsen, entinen hovimestari **Jyrki Kaipainen**, joka kaavailee kahvilaan muun muassa säännöllisiä runoiltoja ja musiikkitapahtumia. Pispalassa onkin tarvetta kahvilalle, jossa voisi istua iltaa - saunakahvilan aukioloajoiksi on suunniteltu ke-su iltapäivästä iltaan. Kahvilasta on määrä tulla savuton kulttuuri- ja kirjakahvila, jonne on mukava pistäytyä perheenkin kanssa.

Saunan asiakkaita ovat edelleen eräs merkittävä kävijäkunta, ja uutta kahvila-toimintaa on suunnittelu tiiviisti yhdes-

sä saunayhdistyksen kanssa. Sauna-iltoina on tarjolla pientä suolapalaa, sunnuntaisin ehkäpä myös oikea ateria. Keskiolutoikeudetkin on saatu.

Ideana on järjestää myös teemaruoka-iltoja, jolloin paikalliset taitajat pääsevät näyttämään taitojaan. Tiedossa on ainakin meksikolaista, venäläistä, intialaista ja kiinalaista keittiötä.

Monet ovat esittäneet näkemyksiä ja toiveita kahvilan suhteen, ja Jyrki ottaa mielellään sinunkin ideoitasi vastaan.

Matti hieroo ja hoitaa

Kaksi vuotta sitten tamperelaistunut Kiuruvedeltä kotoisin oleva rekisteröity hieroja **Matti Nivala** avasi muutama

kuukausi sitten Rajaportilla hoitotuvan. Matti on saanut koulutuksensa Tampereen urheiluhierojakoulussa, hän on toiminut hierojana viisi vuotta ja hänen repertuaarinsa ulottuu tavanomaisesta hieronnasta shiatsuun ja hevoshierontaan – hieroopa Matti koiriakin, mutta eläinasiakkaita ei vain aina tahdo riittää. Rajaportilla Matti päivystää saunapäivisin (ke, pe, la).

Vuosi Cagliostroa

Pispalalainen Osuuskunta Camera Cagliostro perustettiin reilu vuosi sitten. Elokuvaohjaaja **Katariina Lillqvistin** ja lavastaja **Minna Soukan** ideana oli luoda oma elokuva-tuotantoyhtiö. Ajatus on toiminut. Cagliostron toistaiseksi suurin projekti on **Tapani Hietalahdesta** kertova pitkä dokumenttielokuva Ukkosrumpu (TV1). Elokuva valmistuu kesäkuun loppuun mennessä. Toinen isompi hanke oli Telakan kanssa yhdessä toteutettu tamperelaisten lyhytelokuvien ja bändien kiertue Baltian maihin ja Tsekkiin.

Parhaillaan osuuskunta – toimeenpanevana tuottajana – ja ohjaaja Lillqvist valmistelevat mustalaissatuihin perustuvaa nukkeanimaatiosarjaa Mire bala kale hin. Osatuottajiksi ovat jo lupautuneet TV2 sekä Tšekin televisio.

Keskiajalla elänyt Cagliostro oli italialainen silmäkääntäjä. Nyt silmäkääntäjä laajentaa toimintaansa kahvilakulttuurin puolelle.

Tiina Huuhtanen

Tiina Huuhtanen